

Skrypty w Linux: narzędzia.

mgr Maciej Wróbel

25 październik 2010

1 Wprowadzenie – GNU Coreutils

Administracja systemem operacyjnym Linux, a także jego eksploatacja wymaga operacji na plikach i tekście. Aby usprawnić pracę system Linux wyposażony jest w zbiór podstawowych narzędzi służących do pracy w powłoce, z tekstem i z plikami. Narzędzia te dystrybuowane są w zestawie zwanym GNU Coreutils. Umiejętne ich łączenie pozwala wykonywać operacje, do których z pewnością nie można znaleźć gotowego oprogramowania. Z częścią poleceń zapoznaliśmy się już na poprzednich zajęciach. Celem bieżącego laboratorium jest zapoznanie się z możliwościami, jakie dają narzędzia podstawowe. Dokumentacja narzędzi podstawowych dostępna jest w systemie na stronach *info coreutils* oraz w Internecie ([link](#)).

Wiele narzędzi do pracy z tekstem, plikami i w powłoce wbudowanych jest także w samą powłokę Bash. Ich lista dostępna jest na stronach podręcznika Bash w części Builtin Commands. Część poleceń powłoki „nadpisuje” polecenia zawarte w Coreutils.

2 GNU Coreutils

Operacje na tekście:

cat,tac — łączy zawartość plików podanych jako argumenty (tac – wyświetla wierszami od końca)

nl — numeruje wiersze pliku

od,base64 — przekształca plik do formatu szesnastkowego lub kodowanego alfabetem base64

fmt,pr,fold — formatują wyświetlany tekst

head,tail — wyświetla *n* początkowych/końcowych wierszy pliku

split,csplit — dzielą pliki na mniejsze części

wc — liczy ilość wierszy, słów i wyrazów w pliku

sum,cksum,md5sum,sha1sum,sha2 — obliczają funkcje skrótu lub sumy kontrolne dla plików

sort,tsort — sortuje zawartość pliku wg zadanych kryteriów

shuf — „miesza” zawartość pliku

uniq — usuwa (nie)powtarzające się wiersze

comm — porównuje posortowane pliki

cut,paste,join — wycinanie,łączenie linii i fragmentów wierszy

tr — usuwa/transliteruje/usuwa powtarzające się znaki pliku

expand,unexpand — zamienia spacje na tabulatory i na odwrót

Obsługa plików itd.:

ls,dir,vdir — wyświetlanie zwykłe, krótkie i długie zawartości katalogów

cp,dd,install — kopiowanie/kopiowanie z konwersją/kopiowanie i ustawianie atrybutów plików

mv — przenoszenie plików

rm,shred — usuwanie/bezpieczne usuwanie plików

link,ln,readlink,unlink — tworzenie linków do plików, wyświetlanie ich wskazań i usuwanie linków

mkdir,rmdir — tworzenie/usuwanie katalogów

mknod — tworzenie urządzeń specjalnych

mkfifo — tworzenie nazwanych łączy

chown,chgrp,chmod — zmiana właściciela, grupy i uprawnień do pliku

touch — zmiana znaczników czasu pliku

df — raport użycia dysków

du — szacunkowe użycie dysku przez pliki

stat — status pliku/systemu plików

sync — synchronizacja buforów pamięci i dysku

truncate — zmiana wielkości pliku

basename,dirname — wycinanie nazwy pliku/nazwy katalogu z pełnej ścieżki

pathchk — testuje poprawność nazwy pliku

mktemp — tworzenie tymczasowego pliku/katalogu

pwd — wyświetla katalog roboczy

stty, tty — własności terminala

printenv — wyświetla zmienne środowiskowe

Inne:

echo, printf — wyświetlanie lini tekstu

yes — wyświetlanie łańcucha znaków w nieskończonej pętli

false, true — nic nie robią, bez sukcesu i z sukcesem (exit code != 0 i exit code = 0)

test — porównywanie wartości lub testowanie typów plików

expr — wykonuje wyrażenie arytmetyczne

tee — przekazuje stdin do pliku i na stdout

factor — faktoryzacja liczby

seq — generowanie podzbioru ciągu arytmetycznego

Właściwości użytkowników:

id — właściwości użytkownika

logname, whoami — nazwa użytkownika

groups — grupy użytkownika

users, who — kto jest zalogowany

Cechy systemu:

date — wyświetla lub ustawia czas systemowy

arch — architektura procesora

uname — informacje o systemie

hostname, hostid — informacje o nazwie systemu

uptime — informacje o obciążeniu i czasie działania systemu

Procesy:

chroot, env, nice, stdbuf, su — zmiana katalogu root/środowiska/ poziomu nice/ buforowania/ użytkownika dla wywoływanego polecenia

nohup — polecenie odporne na zawieszenie terminala sterującego

timeout — wykonanie polecenia z ograniczonym czasem działania

kill — wysyłanie sygnału do procesu

sleep — czekanie *n* sekund/minut/godzin/dni

SELinux:

chcon — zmiana kontekstu SELinux dla pliku

runcon — wykonanie polecenia z określonym kontekstem SELinux

2.1 grep

Polecenie `grep` wybiera z pliku wiersze pasujące do podanego wyrażenia regularnego, np. polecenia:

```
grep -P '^aab'  
grep -P '^a.*z$'  
grep -vP 'a'
```

odfiltrują kolejno wszystkie wiersze, zawierające na początku wiersza znaki `aab`, wiersze, zaczynające się od `a` i kończące na `z` oraz wszystkie wiersze, nie zawierające litery `a` (przełącznik `-v` neguje wybór).

2.2 Sed i Awk

Edytor wierszowy `sed` zmienia linie pliku według zadanego wzorca, zaś język programowania `awk` pozwala wykonywać operacje na polach wierszy plików. Przykłady użycia tych narzędzi można znaleźć m. in. w pliku `filtry.pdf`, w dziale materiały (do systemów operacyjnych) na mojej stronie.

2.3 Narzędzia dla www i sieci

curl — pobiera dane z adresu URL (protokoły `http`, `ftp` i inne)

wget — pobiera pliki

rsync — protokół (m.in. zdalnego) kopiowania plików

W wersji elektronicznej instrukcji podane niżej linki są hiperłączami.

Literatura

- [1] Materiały MiMUW (j. polski) na http://wazniak.mimuw.edu.pl/index.php?title=Systemy_operacyjne dotyczące użytkowania systemu uniksopodobnego.
- [2] Każdy podstawowy podręcznik systemu Linux.
- [3] Materiały (w j. angielskim) dotyczące certyfikatu LPI udostępniane przez IBM na <http://www.ibm.com/developerworks/linux/library/l-lpic1-v3-map/>
- [4] Podstawy Bash (w j. polskim) udostępniane przez społeczność Gentoo na <http://www.gentoo.org/doc/pl/articles/bash-by-example-p1.xml>.
- [5] Podręcznik Bash (man Bash lub <http://www.gnu.org/software/bash/manual/bash.html>)
- [6] Dla zainteresowanych (j. angielski) — <http://mywiki.woledge.org/> — wiki poświęcone systemom Unix, wraz z materiałami dot. Bash